ประมวลการสอน

ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1

ปรัชญาของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ศิลป์และศาสตร์ สร้างสรรค์ชาติยั่งยืน

ปรัชญาของคณะโบราณคดี

ศึกษามนุษย์ ขุดค้นก้าวหน้า ภาษาเชี่ยวชาญ สืบสานศิลปวัฒนธรรม

ปรัชญาของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ส่งเสริมการเรียนรู้ มุ่งสู่การพัฒนาด้วยภาษาและวัฒนธรรมไทย

เป้าหมายของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

1. เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการค้นคว้าวิจัยทางด้านภาษาไทย วรรณคดีไทย ภาษาศาสตร์ จารึกและเอกสารโบราณ
2. เพื่อสร้างบัณฑิตที่สามารถถ่ายทอดและนำองค์ความรู้ในวิชาการสาขาวิชาภาษาไทยไปใช้ในการประกอบอาชีพ อนุรักษ์และสร้างเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายวิชา

รหัสรายวิชา	330 262
ชื่อรายวิชา	ภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาและวรรณคดีไทย Pali and Sanskrit in Thai Language and Literature
จำนวนหน่วยกิต	3 (3-0-6) หน่วยกิต
หลักสูตร	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ประเภทวิชา	เอกบังคับ
อาจารย์ผู้สอน	รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
วัน/ เวลาขอพบเพื่อรับคำปรึกษา	วันจันทร์ เวลา 13.00-15.00 น. ห้อง บค. 514 คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ภาคการศึกษา / ปีการศึกษา	ปลาย / 2564
รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite)	
วันเรียน	วันศุกร์ เวลา 13.00-15.40 น.
สถานที่เรียน	คณะโบราณคดี ห้อง 413

คำอธิบายรายวิชา

ประวัติภาษาบาลีและสันสกฤตโดยสังเขป ลักษณะโครงสร้างของภาษาบาลีและสันสกฤต คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาและวรรณคดีไทย วิธีการยืมคำภาษาบาลีและสันสกฤตและการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับภาษาไทย

Overview of the history of Pali and Sanskrit, structure of the Pali and Sanskrit languages, Pali and Sanskrit loanwords in the Thai language and literature, methods of word borrowing from Pali and Sanskrit and their adaptation to the Thai language.

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (Program Learning Outcomes : PLOs)

PLO1 สามารถจัดหมวดหมู่ลำดับเนื้อหาไวยากรณ์ภาษาบาลีและสันสกฤตได้

PLO2 สามารถอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับคำภาษาบาลีและสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทยและวรรณคดีไทยได้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (Course Learning Outcomes : CLOs)

CLO1 สามารถแสดงความรู้เกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของภาษาบาลีและสันสกฤต

CLO2 สามารถแจกรูปคำนามทั้ง 3 ลิงค์ แจกรูปกริยาอาขยาตด้วยวิภัตติต่างๆ ได้

CLO3 สามารถวิเคราะห์โครงสร้างประโยคภาษาบาลีและสันสกฤตพื้นฐาน รวมทั้งวิธีสร้างคำแบบต่างๆ ทั้งวิธีกิตก์ สมาส และตัทธิต

CLO4 สามารถวิเคราะห์คำบาลีสันสกฤตในภาษาไทยและวรรณคดีไทย และประยุกต์ใช้คำบาลีสันสกฤตเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การบรรยาย (lecture), การอภิปราย (discussion), การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (self-study learning) และการเรียนรู้จากการทำงาน (task based learning)

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. คลิปวีดีโอบันทึกการสอน
3. สื่อการสอนทำด้วย PowerPoint

แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน
1	- ประวัติความเป็นมาของภาษาบาลี-สันสกฤต - ลักษณะของภาษาสันสกฤต - อักษรและเครื่องหมายในภาษาสันสกฤต - พยัญชนะในภาษาสันสกฤต - สระในภาษาสันสกฤต	- บรรยาย และอภิปราย
2	- วิธีถอดอักษรเทวนาครี โรมัน และไทย - คำในภาษาสันสกฤต (ศัพท์) - วิธีสร้างศัพท์ในภาษาสันสกฤต - ธาตุ ความหมาย ศัพท์ที่ไทยรับมาใช้	- บรรยาย และอภิปราย - ทำแบบฝึกหัดและค้นคว้าเพิ่มเติม - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
3	- การลงปัจจัยกฤต - ศัพท์นามกฤต/กริยากฤต และศัพท์ที่ไทยรับมาใช้ - การลงปัจจัยตัทธิต - ศัพท์ตัทธิต และศัพท์ที่ไทยรับมาใช้	- บรรยาย และอภิปราย - ทำแบบฝึกหัดและค้นคว้าเพิ่มเติม - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน
4	- การลงอุปสรรรค - คำที่ลงอุปสรรค และศัพท์ที่ไทยรับมาใช้ - วิธีสร้างคำแบบสมาส - ชนิดของสมาส และศัพท์สมาสที่ไทยรับมาใช้	- บรรยาย และอภิปราย - ทำแบบฝึกหัดและค้นคว้าเพิ่มเติม - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
5	- วิธีประกอบศัพท์เป็นบท - กริยาอาขยาต ธาตุหมวดที่ 1 - การเสริมความด้วยนิบาต - สรรนาม 3 บุรุษ - ฝึกแต่งแปลประโยคที่มีกริยาอาขยาตและนิบาต	- บรรยาย และอภิปราย - ทำแบบฝึกหัดและค้นคว้าเพิ่มเติม - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
6	- การแจกนามศัพท์ อ การันต์ปุงลิงค์ - การแจกนามศัพท์ อ การันต์ นปุงสกลิงค์ - การแปลคำนามที่ประกอบวิภัตติต่างๆ - ฝึกแต่ง/แปลประโยคที่มีประธาน กรรม กริยา	- บรรยาย และอภิปราย - ทำแบบฝึกหัดและค้นคว้าเพิ่มเติม - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
7	- สนธิในภาษาสันสกฤต - สนธิภายใน / สนธิภายนอก - สระสนธิ/ พยัญชนะสนธิ / นิคคหิตสนธิ - คำสนธิแบบสันสกฤตที่ไทยนำมาใช้	- บรรยาย และอภิปราย - ทำแบบฝึกหัดและค้นคว้าเพิ่มเติม - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
8	สอบกลางภาค	
9	- ลักษณะของภาษาบาลี - อักษรและเครื่องหมายในภาษาบาลี - พยัญชนะและสระในภาษาบาลี - นามศัพท์ในภาษาบาลี - เปรียบเทียบการเขียนคำสันสกฤตและบาลี	- บรรยาย และอภิปราย - ทำแบบฝึกหัดและค้นคว้าเพิ่มเติม - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
10	- โครงสร้างภาษาบาลี - คำนาม และศัพท์ที่ไทยรับมาใช้ - การแจกรูปของนาม อ การนต์ และการใช้ - อัพยยศัพท์ และศัพท์ที่ไทยรับมาใช้ - กริยาอาขยาตภาษาบาลี - ธาตุคณะต่างๆ และความหมาย - การประกอบธาตุกับวิภัตติกริยาอาขยาต - ฝึกแต่ง/แปลประโยคที่มีประธาน กรรม กริยา	- บรรยาย และอภิปราย - ทำแบบฝึกหัดและค้นคว้าเพิ่มเติม - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
11	- นามกิตก์และปัจจัยนามกิตก์ชนิดต่างๆ - วิธีสร้างคำนามกิตก์ และการแปลความหมาย - กริยากิตก์และปัจจัยกริยากิตก์ชนิดต่างๆ - ศัพท์นามกิตก์และกริยากิตก์ที่ไทยรับมาใช้	- บรรยาย และอภิปราย - ทำแบบฝึกหัดและค้นคว้าเพิ่มเติม - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
12	- ตัทธิตชนิดต่างๆ และวิธีสร้างคำตัทธิตแบบบาลี - การแปลคำตัทธิต และคำศัพท์ตัทธิตที่ไทยรับมาใช้ - สมาสชนิดต่างๆ และวิธีสร้างคำสมาสแบบบาลี - การแปลคำสมาส และคำศัพท์สมาสที่ไทยรับมา	- บรรยาย และอภิปราย - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
13	- สนธิและวิธีสนธิในภาษาบาลี - การสร้างประโยคในภาษาบาลี - การแปลประโยคภาษาบาลี	- บรรยาย และอภิปราย - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย

สัปดาห์ที่	หัวข้อ / รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน
14	- การนำคำบาลี-สันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย (1) การนำมาใช้ทางภาษาพูดและภาษาเขียน (2) การนำมาใช้ทางวรรณคดี - รูปคำภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทย	- บรรยาย และอภิปราย - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
15	- ลักษณะการใช้คำภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษา และวรรณคดีไทย - การวิเคราะห์คำศัพท์บาลีและสันสกฤตในวรรณคดีไทย	- บรรยาย และอภิปราย - การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย
16	สอบปลายภาค	

การประเมินผล

วิธีการประเมิน	สัดส่วน (ร้อยละ)
การเข้าชั้นเรียนและมีส่วนร่วมอภิปรายในชั้นเรียน	10
การส่งแบบทดสอบท้ายบท	10
การนำเสนองานหน้าชั้น	10
การสอบระหว่างภาคการศึกษา	30
การสอบปลายภาคการศึกษา	40

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน	ค่าระดับคะแนน	ช่วงคะแนน	ค่าระดับคะแนน
85-100	A	80-84	B+
75-79	B	70-74	C+
65-69	C	60-64	D+
55-59	D	0-54	F

ตำราและเอกสารหลัก

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส. **พระปฐมสมโพธิกถา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมบรรณาคาร, 2539.

สำเนียง เลื่อมใส. **ไวยากรณ์บาลีและสันสกฤตเปรียบเทียบ.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2562.

อภิชาญ ปานเจริญ. **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2560.

เอกสารและข้อมูลสำคัญ

กรมศิลปากร. สมุทรโฆษคำฉันท์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2522.

จำลอง สารพัดนึก. **ภาษาไทย ฉบับบาลีประยุกต์.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ณรงค์กิจ, 25155.

ทองสุก เกตุโรจน์. **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556. 2555.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). **ศัพท์วิเคราะห์.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี่ยงเชียง, 2550.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **แบบเรียนภาษาบาลีวิชาอ่าน-พูด-เขียน-แต่ง-แปล.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2518.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2552.

_____. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2554.

วิสุทธ์ บุษยกุล. **แบบเรียนภาษาสันสกฤต.** กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

สุภาพร มากแจ้ง. **ภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทย.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2535.

เสมอ บุญมา. **อรรถาธิบายและวิเคราะห์ศัพท์ในปฐมสมโพธิกถา.** นครปฐม : คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525.

อภิชาญ ปานเจริญ. **บาลีสันสกฤตในภาษาไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2559.

อุดรคณาธิการ, พระ (ชวินทร์ สระคำ) และ จำลอง สารพัดนึก. **พจนานุกรมบาลี-ไทย สำหรับนักศึกษา ฉบับปรับปรุงใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทประยูรวงศ์พรินติ้งจำกัด, 2538.

Childers, R.C. **A Dictionary of the Pali Laguage.** New Delhi : Asian Educational Services, 1993.

เอกสารและแหล่งข้อมูลแนะนำ

- หนังสือศัพทานุกรมภาษาบาลี, อภิธานัปปทีปิกา
- http://www.buddhanet.net/pdf_file/paligram.pdf
- http://www.84000.org/tipitaka/atita/